

Sote-uudistus

Kuntien yhtiömuotoisen sote-toiminnan vaikutukset

Yhtiöittämisestä

- Yhtiöittämisen tehokkuusvaikutuksia arvioitaessa erotettava toistaan:
 - a) mikä vaikutus taloudelliseen suorituskykyyn on sillä, että toimitaan omassa toiminnassa yhtiömuodossa (yhtiöittäminen an sich) ja
 - b) kuntien toimiminen yhtiömuodossa nyt muodostettavassa maakuntien järjestämisvastuulle rakentuvassa mallissa.
- Arvioinnissa huomioitava maakuntien ja kuntien osin ristikkäiset intressit
- Maakuntien oikeutta yhtiöittää ei ole tarkoitus rajoittaa > yhtiöittämisen hyödyt (an sich)

Kunnan asema ja rooli

- Kunnan perinteisten yleisen toimialan rajoitusperiaatteiden mukaan kunnan toimialaan ei kuulu puhtaasti kaupallisen tai teollisen toiminnan harjoittaminen
- Muuttaisi kunnan roolia ja hämärtäisi julkisen ja yksityisen toiminnan rajoja
- Kunnan kannettava toiminnasta yritysriskit
- Jos keskeinen sote-omaisuus olisi kunnallisten yhtiöiden omaisuutta:
 - konkurssitilanteissa sote-palvelujen saanti voisi vaarantua
 - myyntitilanteissa verorahoituksella jo maksettu omaisuus maksettaisiin ostopalveluina ainakin osittain uudestaan

Sote-uudistuksen tavoitteiden toteutuminen

- Julkiselle sektorille kahden tason toimijat (maakunnat ja kunnat), joiden intressit osin ristiriitaiset
- Nykyisen kaltaiset epätarkoituksenmukaiset rakenteet osin säilyisivät
- Kilpailu samoista resursseista
- Uudistuksen tavoitteet jäisivät todennäköisesti saavuttamatta

Kilpailuasetelman vaikutus henkilöstö- ja omaisuusjärjestelyihin

- Aidon kilpailutilanteen luominen edellyttäisi ettei sote-infra jäisi kuntiin
- Maakunnalla olisi mahdollisuus kilpailuttaa varsinainen toiminnan harjoittaminen maakunnan infralla
- Erilaiset työ- ja virkaehtosopimukset: Kunnallinen sopimus "kalliimpi", joten lähtökohdat kilpailussa pärjäämiselle huonommat kuin yksityisen voimassaolevana KVTES-kautena
- Paine siirtyä KEVA-järjestelmästä yksityisiin työeläkejärjestelmiin (kts.jälj eläkevastuut)

Henkilöstön asema

- Sote-linjauksien mukaan kuntien ja kuntayhtymien henkilöstön on tarkoitus siirtyä organisaatiopohjaisesti maakuntien palvelukseen
- Laaja tuotannon yhtiöittäminen voisi tarkoittaa, ettei maakuntaan siirtyisi riittävästi henkilöstöä
- Johtaisi todennäköisesti maakunnan kustannuksien nousuun

Omaisuuslinjaukset

- Jos vain joidenkin kuntien omaisuus jäisi kuntiin ja muiden kuntien omaisuus siirtyisi, voisi osa kunnista myydä sote-omaisuutensa eli saada lunastuksen omaisuudestaan
- kunnat eriarvoisessa asemassa

Ohjausmahdollisuudet

- Jos keskeinen sote-omaisuus jäisi kuntien yhtiöille, valtion tai maakuntien mahdollisuudet ohjata toimintaa heikkenisivät olennaisesti
- Valtio ei voisi ohjata mm. investointeja ja palveluverkon tehostamista
- Kuntayhtiöiden ja yksityisten yritysten investointipäätöksiä ohjaavat valtion tahdosta riippumattomat tuottotavoitteet
- Maakuntien mahdollisuudet tehostaa toimintaa ja saada kustannushyötyjä edellyttäisivät aitoa kilpailutilannetta ja mahdollisuutta vaikuttaa hankintapäätöksillään markkinoiden toimintaan

Eläkevastuut

- Paine yksityisiin eläkejärjestelmiin on suuri
- Jos kunnallisesta eläkejärjestelmästä poistuu huomattava määrä vakuutettuja, kuntien ja mahdollisesti myös maakuntien eläkemaksut nousevat
- Varsinkin isojen kaupunkien henkilöstön muutoksilla on merkittävä vaikutus kuntatalouteen ja siten julkiseen talouteen

Keskitettyt kiinteistö- ja tukipalvelut

- Keskitettyt palvelut eivät voi koskea kunnallisten yhtiöiden palveluja, koska ne toimivat markkinoilla eikä niillä voi olla erityisasemaa esimerkiksi hankinnoissa tai tukipalveluissa
- Keskitettyjen palvelujen yhtiöittämisellä ei ainakaan kokonaisuudessaan saavutettaisi maakuntien omistamista valtakunnallisista yhtiöistä ajateltuja tehostamishyötyjä

Aikatauluongelma

- Maakuntien toiminnan ja kuntayhtiöiden muodostamisen yhteensovittaminen aikataulullisesti haasteellista
- Tarvittaisiin mahdollisesti siirtymäaikaa
- Uudistuksen tavoitteet viivästyisivät

Liittymät jatkovalmisteluun

- Linjaus siitä, voivatko kunnat jatkossa toimia yhtiömuodossa vaiko eivät, on ratkaisevan tärkeää tulevan palvelurakenteen valmisteluun liittyvien keskeisten osakokonaisuuksien kannalta
 - vastuusäännökset
 - rahoitusjärjestelyt
 - omaisuus- ja henkilöstöjärjestelyt
- Kuntien oikeustoimien rajoittaminen
 - jos kunnille ei tule oikeutta yhtiöittä, olisi kenties kaikkein tärkein rajoituksen kohde
- Kriittisen tärkeää ratkaista mahdollisimman pian!

